

Cinema i memòria

OPINIÓ

ELS FILMS 'EBRE, DEL BRESSOL A LA
BATALLA,'EL ELEGIDO' I 'GERNIKA',
ESTRENATS COINCIDENT AMB ELS 80
ANYS DE L'ESCLAT DE LA GUERRA
CIVIL, NO ACONSEGUEIXEN
RESCATAR PÀGINES CABDALS DE LA
MEMÒRIA REPUBLICANA

Només passats uns vint minuts de seqüències de *Les innocentes* d'Anne Fontaine és possible copsar les claus humanes, històriques i geopolítiques que el film ofereix a l'espectador: Polònia desembre de 1945, sis mesos després d'acabada la guerra; un convent de monges catòliques, set d'elles prenyades després de l'assalt dels soldats de l'exèrcit soviètic; una jove metgessa francesa –de família comunista, de Tours– membre de la Creu Roja Internacional decideix cuidar i assistir les religioses; un metge també francès, i jueu –amb el pare assassinat a Bergen Belsen– ajuda les monges malgrat el ressentiment per l'ambigüitat còmplice de molts polonesos amb l'Holocaust. Sí, abans de mitja hora el film exposa els trets bàsics d'una pàgina d'història de Polònia i d'un fragment de la memòria europea que tant ens costa rescatar i reconstruir. I com és que les pel·lícules estrenades a l'Estat espanyol en complir-se els 80 anys de l'esclat de la guerra civil han passat sense pena ni glòria? Crec que no poca miopia ha impregnat i malmès films com ara *Ebre, del bressol a la batalla, Gernika* i *El elegido*. Tinc la sensació que els guions s'han elaborat més per al públic dels concursos de Tele 5 que no pas amb l'objectiu d'informar amb rigor. Introduir forçadament una historieta d'amor o embolics mundans i seduir el públic sembla més prioritari que la fidelitat als fets històrics. Per això el resultat ha estat fracàs de taquilla i frustració per als qui pensem que cal un cinema de recuperació de la memòria. I s'hauria pogut fer com ho demostra Anne Fontaine, i com abans ho havien demostrat Ken Loach, Costa Gavras i fins i tot Steven Spielberg.

Reconec que el primer quart d'hora d'*Ebre, del bressol a la batalla*, de Roman Parrado abdueix per com d'acura-

LLIBERT
FERRÍ
@Llibertferri

da és l'ambientació dels espais i com de creïbles són els joves soldats abocats a la batalla definitiva de la Guerra Civil. Però, un cop gaudits aquests moments d'excel·lent clímax, l'espectador ben informat de la història s'adona que, el que no ho està tant, d'informat, pot començar a perdre's. S'hi troben a faltar seqüències que expliquin la situació del front, les posicions, els moviments estratègics que es preveuen, i com aquests moviments estratègics impacten en les relacions de dins mateix del Govern republicà: el president del Govern, Juan Negrín, partidari de l'ofensiva tal com

li assenyalen els assessors soviètics, se les té de valent amb el president de la República, Manuel Azaña, que veu que allò serà un desastre i acarona un pacte amb Franco. Però en les escenes del film sobre la polèmica no se sap qui és Negrín ni qui Azaña perquè se'ls introdueix sense identificar. Dos països, dos polítics d'aquells temps, se les tenen: i qui són?, es pot preguntar l'espectador. En el cas d'*El elegido* d'Antonio Chavarrias es perd l'oportunitat de narrar a fons com el català Ramon Mercader va ser captat per la l'NKVD de Stalin per assassinar Trotski. Queda clar, sí, que qui l'empeny és la seva mare Caritat Mercader, una dona amb prou càrrega fanàtica i dramàtica per omplir tot el film i no quedar, com queda, relegada a la imatge d'una senyora que fa la seva feina amb el posat de veterana dependent de l'El Corte Inglés. I finalment, *Gernika*, de Koldo Serra. Si no fos per com de bé s'escenifica el bombardeig, l'enlairament dels avions de la Legió Còndor amb missió hiperdestruïtiva, el film podria irritar els que coneixen el paper dels assessors soviètics durant la guerra. Perquè resulta que, ves per on, mentre els nazis llancen tones de bombes, els *bons* de la pel·lícula descobreixen que a *Gernika* hi ha una presó estaliniana secreta on estan tancats els contraris a la intervenció de l'URSS en la guerra. I aprofitant que nazis i franquistes destrueixen, els herois obren les cel·les als anticomunistes. El film sobredimensiona els assessors estalinistes a Euskadi –pràcticament no n'hi havia–, a una responsable de premsa republicana, i a un descregut i depressiu corresponsal nord-americà que se n'enamora. El nacionalisme basc? El govern d'Aguirre? Els *gudaris*? *Connais pas*. Ni s'hi els esmenta.

Periodista